

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3484

av **Christer Nylander m.fl. (L)**

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Utgiftsområdet omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och verksamheten inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet.

Studiestödssystemet i Sverige är ett av världens mest generösa och ger människor goda möjligheter att studera vidare eller återuppta tidigare studier. Studiemedelssystemet har under de senaste åren förstärkts påtagligt, främst genom att alliansregeringen genomförde höjningar av studiemedelsbeloppet, bantillägget och fribeloppet.

Regeringen avser att införa ett nytt rekryteringsinriktat studiestöd – studiestartsstöd – som planeras införas den 1 juli 2017 för arbetslösa som är minst 25 år och som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet ska i huvudsak administreras av CSN och enligt regeringen i så stor utsträckning som möjligt överensstämja med reglerna för studiemedel. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett studiestartsstöd och hur ett sådant närmare ska utformas.

Liberalerna ifrågasätter om det är rimligt att införa en modell som innebär att personer med låg betalningsförmåga omfattas av ett studiestödssystem med stor lånedel för att finansiera grundläggande utbildning. Då regeringen ännu inte har presenterat ett fullständigt förslag är vi inte beredda att i dag acceptera förslaget. *Vi avvisar regeringens förslag under det nya anslaget 1:7 om studiestartsstöd, vilket ger en budgetförstärkning på 448 miljoner kronor år 2017.*

Det behövs en ökad tillgång på speciallärare och specialpedagoger i skolan. Som ett sätt att stärka läraryrkets status och minska lärarbristen föreslår Liberalerna att en premie ska införas för den som fullgör speciallärar- eller specialpedagogexamen liksom ämneslärarexamen inom matematik, biologi, kemi, fysik eller teknik. *För denna premie anslår Liberalerna 223 miljoner kronor årligen från år 2017 på det nya anslaget 1:10. Vi avvisar samtidigt förslaget om höjd bidragsnivå i vissa lärarutbildningar, vilket på anslag 1:2 innebär en kostnadsbesparing på 119 miljoner kronor från år 2017 och framåt. Även anslag 1:3 påverkas med 1 miljon kronor år 2017.*

Som redovisas närmare under utgiftsområde 16 föreslår Liberalerna en kvalitetssatsning på hum/sam-utbildningar. För att finansiera denna satsning justeras antalet platser på vissa högskolor, vilket får konsekvenser på anslagen för studiestöd. *Anslag 1:2 Studiemedel minskas därför med 170 miljoner kronor år 2017. Även anslag 1:3 Avsättning för kreditförluster påverkas.*

Liberalerna föreslår att studielån som tas från och med den 1 januari 2017 inte ska kunna skrivas av vid 68 års ålder. Inga andra lån skrivs av vid en viss ålder, och vi anser därför att det är rimligt att åldersavskrivning inte omfattar nya lån. *Förslaget om ett avskaffande av åldersavskrivning bedöms leda till att utgifterna på anslag 1:3 Avsättning för kreditförluster minskar med 440 miljoner kronor år 2017.*

Liberalerna har länge drivit frågan om tydliga regler för studiemedel för utlandsstudier då det uppdragats kvalitetsbrister i vissa utbildningar. Regeringen beslutade i våras att låta Centrala studiestödsnämnden se över bestämmelserna och utreda hur de ska tillämpas för att säkerställa att studiemedel endast utbetalas för utbildningar utomlands som håller tillräcklig kvalitet. Uppdraget ska redovisas i november i år och vi avser att återkomma med ett ställningstagande när CSN har presenterat resultatet av översynen.

Därutöver har regeringen beslutat att ge Centrala studiestödsnämnden i uppdrag att genomföra en kartläggning och analys för att öka kunskapen om orsakerna till uteblivna inbetalningar samt föreslå konkreta åtgärder för att vända utvecklingen. Uppdraget ska redovisas den 31 januari 2017 respektive den 31 mars 2017. Vi delar regeringens ambition att återbetalningen av skulder ska öka och vi avser att även här återkomma med ett ställningstagande i frågan när CSN har presenterat resultatet av kartläggningen och analysen.

Liberalernas bedömning är att studiemedelssystemet i många delar är väl avpassat. Ytterligare reformer kan dock på sikt bli aktuella. Liberalerna vill bland annat fortsätta arbetet för bättre matchning och kompetensutveckling på den svenska arbetsmarknaden. I det perspektivet bör det vara aktuellt att pröva om individuella kompetenskonton kan byggas upp för att användas vid vidareutbildning och omskolning. För att fortsätta stimulera framväxten av ett allt längre arbetsliv bör det även fortsatt vara aktuellt att se över åldersgränserna i studiemedelssystemet. Liberalerna vill även öka genomströmningen i högskolan genom att öka drivkrafterna för studenterna, till exempel inom ramen för studiestödsområdet, att klara sin examen på utsatt tid.

En satsning på fler sommarkurser vid högskolor och universitet skulle få en rad positiva effekter. Antalet sommarkurser är i dag inte lika högt som förut. Med sommarkurser skulle genomströmningen öka genom att fler studenter snabbare skulle kunna avsluta sina studier, och de sommarjobb dessa har i dag skulle kunna fyllas av andra arbetslösa ungdomar. *Liberalerna vill göra en satsning på fler sommarkurser och anslår 236 miljoner kronor för sommarkurser på anslag 1:2 för år 2017.*

Som redovisas under utgiftsområde 16 vill Liberalerna införa en yrkesutbildning för vuxna motsvarande gymnasial nivå med stort inslag av arbetsplatsförlagt lärande, så kallad yrkesskola. *Med start för yrkesskolan höstterminen 2018 anslår vi därför ytterligare 140 miljoner kronor för år 2018 på anslag 1:2. Även anslag 1:3 påverkas.*

Regeringen föreslår en satsning på yrkeshögskolan. Liberalerna anser att yrkeshögskolan fyller en viktig funktion. Under alliansregeringen ökade vi antalet platser på yrkeshögskolan, och vi vill fortsätta bygga ut yrkeshögskolan med ännu fler platser än regeringen. *Liberalerna anslår ytterligare 34 miljoner kronor år 2017 på anslag 1:2. Även anslag 1:3 påverkas.*

Regeringen har aviserat att den vill bygga ut lärarutbildningen med totalt 3 600 platser till 2021. På utgiftsområde 16 avvisar vi förslaget. *Den avvisning av delar av anslaget som föreslås där får konsekvensen att anslag 1:2 här minskas med 19 miljoner kronor år 2017. Även anslag 1:3 påverkas.*

Vi avvisar även delar av utbyggnaden av folkhögskolan. *Detta minskar utgifterna med totalt 116 miljoner kronor på anslag 1:2 från år 2017 och framåt. Även anslag 1:3 och anslag 1:4 påverkas.*

På utgiftsområde 16 redovisar vi förändringar vad gäller det statliga stödet till vuxenutbildningen. *Den avvisning av delar av anslag 1:13 som där föreslås får konsekvensen att anslag 1:2 här minskas med 558 miljoner kronor år 2017. Även anslag 1:3 och anslag 1:4 påverkas.*

Som nämns under utgiftsområde 10 anser Liberalerna att unga som på grund av funktionsnedsättning behöver förlängd skolgång bör få ersättning från studiemedelssystemet, inte aktivitetsersättning. *Vi anslår därför från år 2017 ytterligare 92 miljoner kronor på anslag 1:1 Studiehjälp och ytterligare 208 miljoner kronor på anslag 1:2 Studiemedel.*

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2017–2019 justeras ned med 20 procent årligen. *På detta utgiftsområde påverkas anslag 1:8.*

Tabell 1 Anslagsförslag 2017 för utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1 Studiehjälp	3 427 850	+92 000
1:2 Studiemedel	15 292 371	-595 600
1:3 Avsättning för kreditförluster	1 963 965	-524 614
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	368 690	-25 871
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150	
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000	
1:7 Studiestartsstöd	448 000	-448 000
1:8 Centrala studiestödsnämnden	829 747	-2 100
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	14 226	
<i>Nya anslag</i>		
1:10 Examenspremie		+223 000
Summa	22 433 999	-1 281 185
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:1 Studiehjälp		+92 000
1:2 Studiemedel		-558 113
1:2 Studiemedel		+34 283
1:2 Studiemedel		-170 344
1:2 Studiemedel		-18 876

1:2	Studiemedel	+235 526
1:2	Studiemedel	-73 311
1:2	Studiemedel	-42 765
1:2	Studiemedel	+208 000
1:2	Studiemedel	-91 000
1:2	Studiemedel	-119 000
1:3	Avsättning för kreditförluster	-70 154
1:3	Avsättning för kreditförluster	+4 309
1:3	Avsättning för kreditförluster	-21 412
1:3	Avsättning för kreditförluster	-2 373
1:3	Avsättning för kreditförluster	+29 605
1:3	Avsättning för kreditförluster	-9 215
1:3	Avsättning för kreditförluster	-5 375
1:3	Avsättning för kreditförluster	-9 000
1:3	Avsättning för kreditförluster	-440 000
1:3	Avsättning för kreditförluster	-1 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	-23 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	+1 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	-7 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	-1 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	+10 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	-3 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	-2 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	-1 000
1:7	Studiestartsstöd	-448 000
1:8	Centrala studiestödsnämnden	-2 100
1:10	Examenspremie	+223 000

Christer Nylander (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)